

ศึกษาเปรียบเทียบ ความรู้ อำนาจ และความจริง ที่ปรากฏภายใต้การสื่อสารเชิง
สัญลักษณ์ ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ระหว่าง ปี 2550 - 2557 กับ 2558 - 2562*
A COMPARATIVE STUDY OF KNOWLEDGE, POWER, AND TRUTH UNDER SYMBOLIC
COMMUNICATION IN POLITICAL MOVEMENTS BETWEEN 2007 - 2014 AND 2015 - 2019

พระไกรสร สุมโน (กันมา)*, วีรณัฐ พรหมจักร

Phra Kaison Sumano (Kanma)*, Weeranuch Promjak

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง เลย ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University, Sri Lanchang Campus, Loei, Thailand

*Corresponding author E-mail: rockhop8899@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์ความรู้ อำนาจ และความจริง ที่ปรากฏภายใต้การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ระหว่าง ปี 2550 - 2557 กับ 2558 - 2562 2) เพื่อสังเคราะห์ผลการเปรียบเทียบความรู้ อำนาจ และความจริง ที่ปรากฏภายใต้การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ระหว่าง ปี 2550 - 2557 กับ 2558 - 2562 และ 3) เพื่อสร้างรูปแบบพัฒนาความรู้ อำนาจ และความจริง ที่ปรากฏภายใต้การสื่อสารแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของประชาชนต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองระหว่าง ปี 2550 - 2557 กับ 2558 - 2562 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า ปี 2550 - 2557 เป็นความรู้ประชาธิปไตย มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองในแบบอุดมการณ์ ใช้สีแดงเป็นสัญลักษณ์ใช้อำนาจผ่านรัฐธรรมนูญ 2550 ปี 2558 - 2562 เป็นแบบประชาธิปไตยครึ่งใบ เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองท้าทายอำนาจ สัญลักษณ์ใช้เรือนร่างแสดงผ่านอารมณ์ความรู้สึก ใช้อำนาจผ่านรัฐธรรมนูญ 2560 เป็นการเมืองแบบผสม ผลการเปรียบเทียบ ปี 2550 - 2557 เป็นประชาธิปไตยผสมเผด็จการทหารอ่อน ๆ แตกต่างจากปี 2558 - 2562 ซึ่งเป็นประชาธิปไตยผสมเผด็จการทหารเข้มข้น อำนาจ ปี 2550 - 2557 เป็นอำนาจทหารผ่านรัฐธรรมนูญ 2550 และปี 2558 - 2562 เป็นอำนาจทหารผ่านรัฐธรรมนูญ 2560 ความจริง ปี 2550 - 2557 เป็นการเมืองแบบเผด็จการอ่อน ๆ เลือกตั้งตามครรลองประชาธิปไตย ปี 2558 - 2562 เป็นการเมืองแบบเผด็จการเข้มข้น และการสร้างรูปแบบ ด้านความรู้ ระบอบประชาธิปไตย สิทธิและเสรีภาพทางการเมือง การเคลื่อนไหวทางการเมือง การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ อำนาจ รัฐธรรมนูญ ทหาร ระบบราชการ การบังคับใช้กฎหมาย ความจริง เป็นการเมืองแบบประชาธิปไตย การเลือกตั้ง ความยุติธรรม

คำสำคัญ: เปรียบเทียบ, ความรู้อำนาจความจริง, การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์, การเคลื่อนไหวทางการเมือง

Abstract

This research aims to 1) Analyze the knowledge, power, and truth that emerge through symbolic communication in political movements during the periods 2007 - 2014 and 2015 - 2019; 2) Synthesize a comparative analysis of the knowledge, power, and truth found within symbolic communication in political movements during these two periods; and Develop a model for enhancing the wisdom, power, and truth expressed through citizens' symbolic communication in political movements between 2007 - 2014 and 2015 - 2019. and 3) This is a qualitative study, utilizing in-depth interviews with 20 key informants. The findings reveal that the period from 2007 to 2014 was characterized by democratic knowledge, with political movements based on ideology, the use of colors as symbols, and the exercise of power through the 2007 Constitution. In contrast, the period from 2015 to 2019 reflected a “semi-democracy” where political movements challenged authority. Symbols were expressed through bodily gestures and emotions, and power was exercised through the 2017 Constitution, representing a hybrid form of politics. The comparative analysis shows that 2007 - 2014 represented a weak form of military-backed democracy, while 2015 - 2019 exhibited a stronger military-dominated democratic system. During 2007 - 2014, power was exercised by the military through the 2007 Constitution, whereas in 2015 - 2019, power was more intensely controlled through the 2017 Constitution. As for “truth,” the 2007 - 2014 period can be seen as a soft authoritarianism with elections conducted under democratic norms, while 2015 - 2019 reflected a form of strong authoritarian politics. The model developed in this research emphasizes knowledge of the democratic system, political rights and freedoms, political movements, symbolic communication, power, the constitution, military influence, bureaucratic systems, law enforcement, and political truth-grounded in democratic governance, elections, and justice.

Keywords: Comparative, Knowledge Power and Truth, Symbolic Communication, Political Movement

บทนำ

การเคลื่อนไหวทางการเมืองเชิงสัญลักษณ์มีรากฐานตั้งแต่สมัยโรมัน (Cooper, W. J. & McCardell, J. M., 1995) และปรากฏอย่างเด่นชัดในช่วงการปฏิวัติฝรั่งเศส ค.ศ. 1848 เมื่อกลุ่มชนชั้นกลางใช้ “การจัดงานเลี้ยง” เป็นเวทีสื่อสารแนวคิดและปลุกระดมมวลชนผ่านสัญลักษณ์ เช่น คำขวัญ “เสรีภาพ เสมอภาพ ภราดรภาพ” (อิติพงษ์ มีทอง, 2559) พร้อมทั้งอาศัยสื่อสิ่งพิมพ์อย่าง La Réforme เป็นเครื่องมือสร้างความตื่นตัวทางการเมือง (Evans, R. J. W., 2000) ในบริบทไทย รูปแบบการเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์เริ่มเห็นได้จากกบฏผู้มิบุญในปี พ.ศ. 2444 ที่ใช้หมอลำเป็นสื่อกลางในการต่อต้านรัฐ และพัฒนาต่อเนื่องมาจนถึงขบวนการเสรีไทยในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และพฤษภาคม 2535 ที่การใช้ป้าย คำขวัญ เพลงชาติ และธงไตรรงค์ เป็นสื่อกลางในการปลุกระดมและสร้างการตระหนักรู้ทางการเมืองในหมู่ประชาชน (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2565)

จากพัฒนาการดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าภาคพลเมืองไทยมีประวัติศาสตร์การใช้อำนาจทางวัฒนธรรมในการต่อรองอำนาจรัฐมาอย่างต่อเนื่อง รูปแบบการเคลื่อนไหวทางสัญลักษณ์ในปัจจุบันมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ทั้งการใช้สื่อสังคมออนไลน์ การชุมนุมเชิงศิลปะ (Art Activism) การแฟลชม็อบ ไปจนถึงการใช้เรื่อนร่างและเครื่องหมายมือ เช่น การชูสามนิ้ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด “Public Sphere” ของ Habermas, J. ที่เห็นว่าการมีพื้นที่สาธารณะสำหรับการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเป็นรากฐานสำคัญของประชาธิปไตย (Habermas, J., 1989) นอกจากนี้ แนวคิด “Political Opportunity Structure” ของ Tarrow, S. ยังช่วยอธิบายได้ว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีโครงสร้างโอกาสที่เอื้ออำนวย เช่น ความอ่อนแอของรัฐ หรือการเปิดพื้นที่การเมืองบางส่วน (Tarrow, S., 1998) ในขณะเดียวกัน ทฤษฎี “Symbolic Politics” ของ Edelman, M. ชี้ให้เห็นว่าสัญลักษณ์มิใช่เพียงเครื่องมือในการสื่อสาร หากแต่เป็นเครื่องมือที่มีพลังในการระดมความรู้สึกและอารมณ์ทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในด้านกฎหมาย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติถึงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (มาตรา 34) และเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ (มาตรา 44) พร้อมทั้งรับรองสิทธิที่มีได้ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ (มาตรา 25) แม้ว่าบทบัญญัติเหล่านี้จะรับรองสิทธิขั้นพื้นฐาน แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่า มีกฎหมายอื่น ๆ ถูกนำมาใช้ควบคุมและจำกัดเสรีภาพของภาคพลเมืองอย่างเข้มงวด เช่น การตีความ พ.ร.ก. ฉุกเฉินในเชิงการเมือง หรือการดำเนินคดีตามกฎหมายอาญามาตรา 112 ซึ่งส่งผลกระทบต่อพื้นที่สาธารณะและการเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยตรง (Edelman, M., 1964)

เมื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางการเมืองระหว่างอดีตและปัจจุบัน จะเห็นได้ว่ารูปแบบการเคลื่อนไหวได้เปลี่ยนจากการเดินขบวนและการชุมนุมใหญ่ในพื้นที่กายภาพ มาสู่การเคลื่อนไหวผ่านโลกดิจิทัลและวัฒนธรรมย่อยที่อาศัยความเร็วของการสื่อสารในยุคข้อมูลข่าวสาร ส่งผลให้การต่อสู้ทางการเมืองของภาคพลเมืองไม่จำกัดอยู่เฉพาะในพื้นที่ถนนอีกต่อไป แต่ขยายตัวเข้าสู่สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งทั้งเปิดโอกาสใหม่และสร้างความท้าทายในการควบคุมโดยรัฐในเวลาเดียวกัน ผลกระทบจากการเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองในวงกว้าง โดยเฉพาะในหมู่เยาวชนและคนรุ่นใหม่ ซึ่งไม่เพียงแต่สร้างแรงกดดันต่อโครงสร้างอำนาจดั้งเดิม หากยังตั้งคำถามถึงความชอบธรรมของอำนาจรัฐในบริบทสมัยใหม่ ทั้งนี้ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการเคลื่อนไหวดังกล่าวขึ้นอยู่กับความสามารถในการขยายฐานสนับสนุน การจัดการสัญลักษณ์ให้มีความหมายร่วม และการรักษาพื้นที่สาธารณะให้ปลอดภัยสำหรับการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี เพื่อพัฒนาการเคลื่อนไหวทางการเมืองเชิงสัญลักษณ์ให้มีความยั่งยืนและมีประสิทธิผล ภาคพลเมืองควรมีการเสริมสร้างการรู้เท่าทันทางการเมือง (Political Literacy) และการรู้เท่าทันสัญลักษณ์ (Symbolic Literacy) อย่างเป็นระบบ ควบคู่ไปกับการปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อขยายพื้นที่การแสดงออกและคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง นอกจากนี้ การสร้างพื้นที่สาธารณะที่รัฐยอมรับและสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเสรีภายใต้กรอบกฎหมายที่เป็นธรรม จะเป็นกลไกสำคัญในการลดความตึงเครียดทางการเมืองในระยะยาว

นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา การเมืองไทยได้ผ่านพ้นความขัดแย้งและการต่อสู้ระหว่างอำนาจรัฐกับพลังภาคประชาชนมาอย่างต่อเนื่อง กระบวนการนี้มิได้จำกัดอยู่เพียงในมิติของนโยบายหรือโครงสร้างทางรัฐธรรมนูญเท่านั้น หากแต่การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ได้กลายมาเป็นกลไกสำคัญในการต่อรองและแสดงออกซึ่งอุดมการณ์ จุดยืน และการครอบงำทางการเมือง ตัวอย่างที่ชัดเจนเกิดขึ้นในช่วงหลัง

รัฐประหาร พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา ซึ่งประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เริ่มนำ “สัญลักษณ์” มาสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่ม และต่อสู้ทางวาทกรรม เช่น การใช้ “มือตบ” ของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่แสดงออกถึงพลังประชาชนผู้ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ การใช้ “ตีนตบ” โดยแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) เพื่อประชดการเมืองที่ขาดความเป็นธรรม หรือการเป่านกหวีดของกลุ่ม กปปส. เพื่อแสดงการไม่ยอมรับระบอบทักษิณนิยม (พชรพล ตั้งวงศ์วนิชย์ และคณะ, 2564) สัญลักษณ์เหล่านี้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือทางการเมืองที่สะท้อนทั้ง “ความรู้” และ “อำนาจ” ในเชิงฟูโกต์ กล่าวคือ ความรู้ที่ถูกรับรู้จากประชาชนผ่านสื่อและสัญลักษณ์มิได้เป็นความรู้ที่เป็นกลางหรือตรงกับข้อเท็จจริงเสมอไป หากแต่เป็นความรู้ที่ถูก “ผลิตซ้ำ” ผ่านกระบวนการสร้างวาทกรรมของแต่ละกลุ่ม ซึ่งมุ่งสร้างความชอบธรรมให้กับอุดมการณ์ของตน ในขณะเดียวกัน สัญลักษณ์ทางการเมืองยังถูกใช้เป็นเครื่องมือสร้างพลังอำนาจทั้งในระดับ สัญญะ (Symbolic Power) และการใช้อำนาจทางรัฐอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดตั้งมวลชน การระดมแนวร่วม และการควบคุมพื้นที่สาธารณะ ทั้งในเชิงกายภาพและในโลกดิจิทัล อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงหลัง พ.ศ. 2557 คือ การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ทางการเมืองมิได้ดำรงอยู่ในฐานะเพียงการแสดงออกเชิงวัฒนธรรมหรืออุดมการณ์อีกต่อไป หากแต่แฝงด้วยการบิดเบือนข้อมูล เช่น การสร้างข่าวปลอม (Fake News) การล่าแม่มดทางออนไลน์ (Online Witch Hunts) และการใช้อำนาจรัฐเพื่อควบคุมการไหลเวียนของข่าวสาร ซึ่งก่อให้เกิดความคลุมเครือของ “ความจริง” ที่ประชาชนรับรู้ และทำให้เกิดความแตกแยกในสังคมอย่างรุนแรง (ILOW, 2561) ปรากฏการณ์เหล่านี้สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในภูมิทัศน์ของอำนาจและความรู้ในสังคมไทย ที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถาบันรัฐเพียงอย่างเดียว แต่ยังคงหล่อหลอมผ่านการต่อสู้เชิงวาทกรรมของกลุ่มต่าง ๆ ที่อาศัยสื่อใหม่และสัญลักษณ์เป็นอาวุธทางการเมือง

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการ เปรียบเทียบความรู้ อำนาจ และความจริง ที่ปรากฏภายใต้การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ระหว่าง พ.ศ. 2550 - 2557 กับ พ.ศ. 2558 - 2562 โดยมุ่งหวังที่จะเข้าใจพลวัตของอุดมการณ์ทางการเมืองผ่านสัญลักษณ์ และอธิบายบทบาทของการสื่อสารที่ส่งผลต่อการสร้างความรู้ ความจริง และโครงสร้างอำนาจในสังคมไทยร่วมสมัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความรู้ อำนาจ และความจริง ที่ปรากฏภายใต้การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองระหว่าง ปี 2550 - 2557 กับ 2558 - 2562
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ อำนาจ และความจริง ที่ปรากฏภายใต้การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ระหว่าง ปี 2550 - 2557 กับ 2558 - 2562
3. เพื่อสร้างรูปแบบพัฒนาความรู้ อำนาจ และความจริง ที่ปรากฏภายใต้การสื่อสารแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของประชาชนต่อการเคลื่อนไหวทางการเมือง ระหว่าง ปี 2550 - 2557 กับ 2558 - 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) สัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. **ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)** ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยบุคคลจากกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองและนักวิชาการที่มีบทบาทหรือมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองระหว่างปี พ.ศ. 2550 - 2562 โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มดาวดิน กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองคนเสื้อเหลือง กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองคนเสื้อแดง กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และการสื่อสารการเมือง หรือการเคลื่อนไหวทางสังคม

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล จะต้องมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวทางการเมืองหรือมีบทบาทในการศึกษา/วิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางการเมืองช่วง พ.ศ. 2550 - 2562 มีความสนใจในการเข้าร่วมให้ข้อมูลมีประสบการณ์ตรง หรือมีบทวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความรู้ อำนาจ ความจริง และการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ และมีความสามารถในการอธิบายบริบทการเคลื่อนไหวของกลุ่มตนเองหรือกลุ่มอื่นอย่างมีเหตุผลและวิพากษ์ได้ จำนวนผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งสิ้น 20 คน

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Form) ซึ่งจัดทำขึ้นตามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับ “ความรู้ อำนาจ และความจริง” การใช้สัญลักษณ์ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง และผลของการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ที่มีต่อทัศนคติของมวลชนและการจัดการของรัฐ แนวทางวิเคราะห์เอกสาร สำหรับใช้กับเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ เพื่อจำแนกและวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิด

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ใช้การศึกษาข้อมูลเอกสาร รวบรวมเอกสารชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ งานเขียนเชิงทฤษฎี แนวคิดทางการเมืองและการสื่อสาร รวบรวมเอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ งานวิจัย หนังสือ บทความที่เกี่ยวข้องกับประเด็นศึกษา การสัมภาษณ์เชิงลึกดำเนินการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้าโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง บันทึกเสียงการสัมภาษณ์ (เมื่อได้รับอนุญาต) และจดบันทึกข้อมูลประกอบ และกำหนดเวลาสัมภาษณ์แต่ละราย 45 - 60 นาที

4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร ใช้วิธี การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ (Qualitative Content Analysis) โดยจำแนกเนื้อหาออกเป็นหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิด ได้แก่ ความรู้ อำนาจ ความจริง สัญลักษณ์ทางการเมือง และปรากฏการณ์การเคลื่อนไหว

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้วิธี การวิเคราะห์เชิงอุปนัย (Inductive Analysis) โดยการถอดเทปคำสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อความ และสังเคราะห์ประเด็นสำคัญตามลำดับ และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการตรวจสอบแบบ Triangulation ระหว่างข้อมูลจากเอกสาร ผู้ให้ข้อมูล และบริบทเชิงประวัติศาสตร์

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์ความรู้ อำนาจ และความจริง ที่ปรากฏภายใต้การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ระหว่าง ปี 2550 - 2557 ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้ พบว่า เป็นประชาธิปไตยแบบไทย ๆ มีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพแบบพุทธกรรมหมู่ เคลื่อนไหวทางการเมืองในแบบอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มคนที่มีเป้าหมายเดียวกันด้วยการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ที่แสดงจุดยืนและสะท้อนความคิดอ่าน ความรู้สึก และอุดมการณ์ทางการเมือง ด้านอำนาจ พบว่า เป็นอำนาจรัฐธรรมนูญ 2550 เพื่อถ่วงดุลอำนาจทางการเมือง และเพิ่มสิทธิคุ้มครอง

ประชาชนใช้อำนาจสร้างกฎระเบียบใหม่ ในแบบรัฐราชการที่เพิ่มอำนาจองค์กรอิสระถ่วงดุลและตรวจสอบ และบังคับใช้กฎหมายปราบปรามการชุมนุมสาธารณะ ซึ่งไม่ชอบธรรมตามหลักสากลในการสลายการชุมนุม แต่เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการผู้ชุมนุม ด้านความจริง พบว่า เป็นประชาธิปไตยครึ่งใบ หรือแบบเผด็จการอ่อน ๆ มีการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยนิยม หรือระบบคู่ขนาน ที่พรรคการเมืองในเครือข่ายทักษิณยังคงชนะการเลือกตั้ง และมีความไม่เป็นธรรมความไม่เท่าเทียมกันด้วยการถูกเลือกปฏิบัติที่แตกต่างจากอำนาจรัฐ หรือสองมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความรู้ อำนาจ และความจริง ที่ปรากฏภายใต้การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ระหว่าง ปี 2558 - 2562 ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้ พบว่า เป็นแบบประชาธิปไตยครึ่งใบผสมระหว่างประชาธิปไตยกับเผด็จการใช้อำนาจละเมิดสิทธิและเสรีภาพทางการเมือง เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองท้าทายอำนาจเผด็จการทหารด้วยการแสดงเชิงสัญลักษณ์ 3 นิ้ว เป็นการใช้เรื่อร่างแสดงผ่านอารมณ์ความรู้สึกเป็นพลังอำนาจ แสดงจุดยืนในการต่อสู้กับอำนาจเผด็จการทหาร ด้านอำนาจ พบว่า อำนาจรัฐธรรมนูญ 2560 สร้างขึ้นเพื่อสืบทอดอำนาจ คสช. ใช้อำนาจควบคุม และเป็นเครื่องมือจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองต่อผู้ที่ต่อต้าน และเห็นต่างทางการเมือง รวมถึงใช้อำนาจเสริมสร้างและสนับสนุนรัฐราชการ และใช้อำนาจในการปราบปราม และละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการเคลื่อนไหวทางการเมืองเชิงสัญลักษณ์ และด้านความจริง พบว่า เป็นการเมืองแบบผสมระหว่างประชาธิปไตยกับเผด็จการ ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม (MMA) เป็นระบบสลายอำนาจพรรคการเมือง ที่ไม่สะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชน และมีความยุติธรรมแบบสองมาตรฐาน ควบคุมศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระ รวมถึงการดำเนินคดีพลเรือนในศาลทหาร ละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อประชาชน

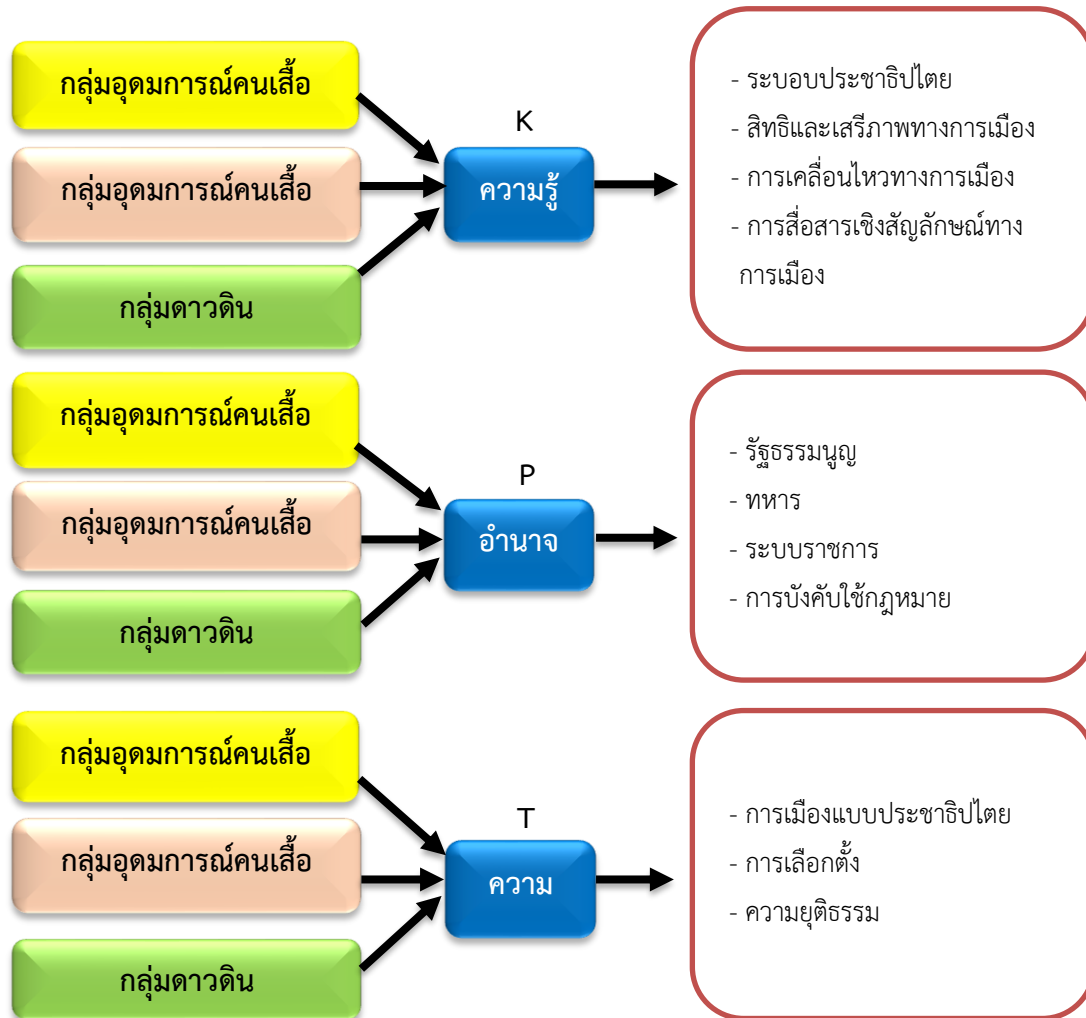
3. ผลการเปรียบเทียบความรู้ อำนาจ และความจริง ที่ปรากฏภายใต้การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ระหว่าง ปี 2550 - 2557 กับ 2558 - 2562 ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้ ปี 2550 - 2557 พบว่า เป็นประชาธิปไตยผสมเผด็จการทหารอ่อน ๆ เป็นกลุ่มคนที่มีอายุมาก เคยมีอำนาจและบทบาททางการเมือง มีอุดมการณ์เดียวกัน และแสดงเชิงสัญลักษณ์ทางการเมืองแบบสี่นิ้วเพื่อแสดงจุดยืนและสะท้อนความคิดอ่าน ความรู้สึก และอุดมการณ์ทางการเมือง แตกต่าง ความรู้ ปี 2558 - 2562 พบว่า เป็นประชาธิปไตยผสมเผด็จการทหารเข้มข้น เป็นกลุ่มคนที่มีอายุน้อยท้าทายอำนาจเผด็จการทหาร และแสดงเชิงสัญลักษณ์ใช้เรื่อร่างแสดงผ่านอารมณ์ความรู้สึก เป็นพลังอำนาจ แสดงจุดยืนในการต่อสู้กับอำนาจเผด็จการทหาร คือ การชู 3 นิ้ว ด้านอำนาจ ปี 2550 - 2557 พบว่า เป็นอำนาจทหารผ่านรัฐธรรมนูญ 2550 ถ่วงดุลอำนาจทางการเมือง มีกลไกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ องค์กรอิสระ และอยู่เบื้องหลังอำนาจกลุ่มอุดมการณ์คนเสื้อเหลือง แตกต่าง กลุ่มอุดมการณ์คนเสื้อแดงที่เป็นจุดเริ่มต้นเรียกร้องประชาธิปไตยและทักษิณมีอิทธิพลอยู่เบื้องหลังอำนาจ และปี 2558 - 2562 พบว่า เป็นอำนาจทหารผ่านรัฐธรรมนูญ 2560 สืบทอดอำนาจทางการเมือง มีกลไก ส.ว. 250 คน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ องค์กรอิสระ และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และความจริง ปี 2550 - 2557 พบว่า เป็นการเมืองแบบเผด็จการอ่อน ๆ มีการเลือกตั้งตามครรลองประชาธิปไตย สร้างปัญหาน้อย และอำนาจพรรคการเมืองเข้มแข็ง ตามเจตนารมณ์ประชาชน แตกต่าง ปี 2558 - 2562 พบว่า เป็นการเมืองแบบเผด็จการเข้มข้น มีการเลือกตั้งตามครรลองเผด็จการทหาร สร้างปัญหามาก และสลายอำนาจพรรคการเมืองไม่เป็นตามเจตนารมณ์ประชาชน

4. ผลการสร้างรูปแบบพัฒนาความรู้ อำนาจ และความจริง ที่ปรากฏภายใต้การสื่อสารแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของประชาชนต่อการเคลื่อนไหวทางการเมือง ระหว่าง ปี 2550 - 2557 กับ 2558 - 2562 โดยสรุปเป็นตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ ความรู้ อำนาจ ความจริง (ต่อ)

ประเด็น	ปี 2550 - 2557	ปี 2558 - 2562
ความรู้	- ประชาธิปไตยแบบไทย ๆ ผสมเผด็จการอ่อน ๆ - ใช้ “สี” (สีเหลือง - สีแดง) เป็นสัญลักษณ์แสดงอุดมการณ์ทางการเมือง - เป็นกลุ่มคนมีอายุที่เคยมีบทบาททางการเมือง - การต่อสู้เกิดจากการยึดถืออุดมการณ์กลุ่มที่แตกต่างกัน	- ประชาธิปไตยครึ่งใบ ผสมเผด็จการทหารอย่างเข้มข้น - ใช้ “เรือนร่าง” (การชูสามนิ้ว) แสดงการต่อต้านเผด็จการทหาร - เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ทำทนายอำนาจเก่า - การต่อสู้ขยายตัวในโลกออนไลน์มากขึ้น
ตัวอย่างการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์	- มือตบ (พันธมิตรฯ) - ดินตบ (นปช.) - การแต่งกายสีเหลือง - แดง - การชุมนุมมวลชนขนาดใหญ่แบบดั้งเดิม	- การชูสามนิ้ว (เยาวชนปลดแอก, คณะราษฎร 2563) - การแฟลชม็อบ - การใช้โซเชียลมีเดีย (เช่น ทวิตเตอร์ #เยาวชนปลดแอก) - การสวมชุดดำประท้วงเจ็บ
อำนาจ	- รัฐธรรมนูญ 2550 ใช้ถ่วงดุลอำนาจพรรคการเมืองใหญ่ - ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระได้รับอำนาจเพิ่ม - มีการปราบปรามการชุมนุมแบบอ้างกฎหมายแต่ขัดหลักสิทธิมนุษยชนสากล	- รัฐธรรมนูญ 2560 ออกแบบเพื่อสืบทอดอำนาจ คสช. - มี ส.ว. แต่งตั้ง 250 คน สนับสนุนรัฐบาลทหาร - จำกัดเสรีภาพผ่านกฎหมายและการดำเนินคดีศาลทหาร
ความจริง	- การเมืองแบบประชาธิปไตยครึ่งใบ มีการเลือกปฏิบัติ (สองมาตรฐาน) - พรรคการเมืองฝ่ายทักษิณชนะเลือกตั้งซ้ำ ๆ แต่เผชิญแรงกดดันจากกลไกรัฐ - ความจริงถูกสร้างผ่านการศึกษาของกลุ่มอำนาจรัฐและสื่อหลัก	- การเมืองแบบเผด็จการแฝง (Hybrid Regime) - การเลือกตั้ง 2562 ไม่สะท้อนเจตจำนงประชาชนเต็มที่ - ความจริงถูกควบคุมโดยรัฐ ผ่านกลไกองค์กรอิสระและสื่อราชการ
ผลกระทบทางการเมือง	- เกิดการแบ่งขั้วทางการเมืองอย่างชัดเจน (เหลือง - แดง) - ความไม่ไว้วางใจต่อกระบวนการยุติธรรมเพิ่มขึ้น - ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองเรื้อรัง	- ความขัดแย้งเปลี่ยนรูปแบบเป็น “ความขัดแย้งระหว่างรุ่น” (Old vs New) - การต่อสู้แย่งฐานจากถนนเข้าสู่โลกดิจิทัล - ความรู้สึกล้มเหลวในระบบประชาธิปไตยแบบไทย ๆ ทวีความรุนแรงขึ้น

ภาพที่ 1 รูปแบบพัฒนาความรู้ อำนาจ และความจริง

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาเปรียบเทียบ ความรู้ อำนาจ และความจริง ที่ปรากฏภายใต้การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ระหว่าง ปี 2550 - 2557 กับ 2558 - 2562 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลผลการอภิปรายผลเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์รายละเอียดในแต่ละส่วนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ความรู้ อำนาจ และความจริง ที่ปรากฏภายใต้การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ระหว่าง ปี 2550 - 2557 ความรู้ พบว่า เป็นประชาธิปไตยแบบไทย ๆ มีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพแบบพฤติกรรมหมู่ เป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองในแบบอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มคนด้วยการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ที่แสดงจุดยืนอุดมการณ์ทางการเมือง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า เมืองไทยมีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบจารีตนิยมมานาน บางครั้งมีแนวโน้มไปข้างมีอุดมการณ์แบบจารีตนิยมที่รุนแรงในการชุมนุมประท้วง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรวัฒน์ เส้นทอง พบว่า อุดมการณ์ทางการเมืองไทย มีลักษณะอนุรักษนิยมมากกว่าเสรีนิยม บางครั้งมีแนวโน้มไปข้างอนุรักษนิยมประเภทหรือหัวรุนแรงในลักษณะเดียวกับฟาสซิสต์ (พชรวัฒน์ เส้นทอง, 2562) โดยในกรณีของการเมืองไทย ช่วงปี 2550 - 2557 การใช้สัญลักษณ์ “สี” (เช่น เสื้อเหลือง - เสื้อแดง) เป็นรูปแบบ

การแสดงจุดยืนทางการเมืองอย่างเด่นชัด สัญลักษณ์ที่ไม่เพียงแต่สะท้อนอุดมการณ์ หากยังทำหน้าที่ในการขยายความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียว (Solidarity) และปลุกเร้าอารมณ์ร่วม (Emotional Mobilization) ของผู้ชุมนุม ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Edelman, M. ที่กล่าวว่า สัญลักษณ์ทางการเมืองมีพลังในการสร้าง “การเคลื่อนไหวทางอารมณ์” (Emotional Responses) มากกว่าการโน้มน้าวด้วยเหตุผล (Edelman, M., 1964) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธศาสตร์ หน่อแก้ว พบว่า ภายหลังการรัฐประหาร 2549 ได้เกิดกลุ่มขบวนการโต้กลับของกลุ่มคนเสื้อแดง ที่ยังคงให้การสนับสนุนระบอบทักษิณ เขาวิสุทธิกว่าเป็นผู้ถูกกระทำจากกฎหมายที่มีลักษณะสองมาตรฐานอย่างไม่เป็นธรรม อำนาจ พบว่า เป็นอำนาจรัฐธรรมนูญ 2550 เพื่อถ่วงดุลอำนาจทางการเมือง และเพิ่มสิทธิคุ้มครองประชาชน ใช้อำนาจสร้างกฎระเบียบใหม่ เพิ่มอำนาจองค์กรอิสระถ่วงดุลและตรวจสอบ (ยุทธศาสตร์ หน่อแก้ว, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิยม รัฐมฤต และอุดม รัฐมฤต พบว่า การก่อตั้งองค์กรอิสระในรัฐธรรมนูญ 2540 ไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างกลไกทางการเมือง แต่รัฐธรรมนูญ 2550 ยังคงยืนหยัดให้มีองค์กรอิสระเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบถ่วงดุลในระบบการเมืองต่อไป ของ (นิยม รัฐมฤต และอุดม รัฐมฤต, 2562) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนะศึก วิเศษชัย พบว่า กระบวนการใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญมีผลต่อการพัฒนาการเมืองของไทย ความจริง พบว่า เป็นประชาธิปไตยครึ่งใบ หรือแบบเผด็จการอ่อน ๆ มีการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยนิยม มีความไม่เป็นธรรมความไม่เท่าเทียมกัน ด้วยการถูกเลือกปฏิบัติที่แตกต่างกันจากอำนาจรัฐ หรือสองมาตรฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า เกิดวิกฤตการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรงที่ไม่สามารถควบคุมด้วยอำนาจของรัฐบาลพลเรือนได้ และรักษาความมั่นคงของชาติและสถาบัน (ชนะศึก วิเศษชัย, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันวิชาติ บุญโปร่ง และธีรพงษ์ บัวหล้า พบว่า การที่กองทัพมีความน่าเชื่อถือทางสังคมมากกว่าสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ จึงถูกดึงเข้ามาอยู่ในแวดวงการเมืองมาตลอด (วันวิชาติ บุญโปร่ง และธีรพงษ์ บัวหล้า, 2564) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญภรณ์ สิงห์แก้ว พบว่า ความขัดแย้งในเชิงโครงสร้างรัฐและอำนาจทำให้สถาบันทางการเมืองและสมาชิกผู้แทนราษฎรที่มาจากในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยล้มเหลว ส่งผลให้เกิดช่องว่างที่ทำให้กองทัพเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องทางการเมืองด้วยวิกฤตการณ์ทางการเมือง (ขวัญภรณ์ สิงห์แก้ว, 2564)

2. วิเคราะห์ความรู้ อำนาจ และความจริง ที่ปรากฏภายใต้การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ระหว่าง ปี 2558 - 2562 พบว่า ความรู้เป็นแบบประชาธิปไตยครึ่งใบผสมระหว่างประชาธิปไตยกับเผด็จการใช้อำนาจละเมิดสิทธิและเสรีภาพทางการเมือง เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองท้าทายอำนาจเผด็จการทหารด้วยการแสดงเชิงสัญลักษณ์ 3 นิ้ว เป็นการใช้เรือนร่างแสดงผ่านอารมณ์ความรู้สึก เป็นพลังอำนาจ แสดงจุดยืนในการต่อสู้กับอำนาจเผด็จการทหาร แสดงสัญลักษณ์ด้วยการชูสามนิ้ว ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากวัฒนธรรมสากล (The Hunger Games) กลายเป็นรูปแบบการสื่อสารใหม่ที่สะท้อนการต่อต้านอำนาจอย่างเปิดเผย และไม่จำกัดอยู่แค่การใช้ “สี” แต่แสดงออกผ่านเรือนร่าง (Body Politics) และสื่อดิจิทัล ซึ่งสะท้อนแนวคิดของ Geertz, C. ที่เสนอว่าสัญลักษณ์เป็นเครื่องมือในการสร้าง “ความหมายร่วม” (Shared Meaning) และ “ระเบียบแห่งความหมาย” (System Of Meaning) ให้แก่สังคม (Geertz, C., 1973) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันวิชาติ บุญโปร่ง และธีรพงษ์ บัวหล้า พบว่า การที่กองทัพมีความน่าเชื่อถือทางสังคมมากกว่าสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ จึงถูกดึงเข้ามาอยู่ในแวดวงการเมืองมาตลอด (วันวิชาติ บุญโปร่ง และธีรพงษ์ บัวหล้า, 2564) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิพัทธ์พนธ์ นันทะวงศ์ และคณะ พบว่า การปกครองของรัฐบาลที่ควบคุม โดยผู้นำเผด็จการและคณะปกครอง โดยที่ประชาชน

ไม่มีสิทธิออกเสียงหรือแสดงความคิดเห็นในการการเมืองได้ ทำให้ประชาชน ถูกทิ้งให้อยู่อย่างปราศจากอำนาจ และไม่สามารถกำหนดชะตาชีวิตของตนเองได้ อำนาจ พบว่า อำนาจรัฐธรรมนูญ 2560 สร้างขึ้นเพื่อสืบทอด อำนาจ คสช. ใช้อำนาจควบคุม และเป็นเครื่องมือจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองต่อผู้ที่ต่อต้าน และ เห็นต่างทางการเมือง และสร้างกลไกนโยบายเท้าตันโลก และกำจัดข้ออ้างในการไต่รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง (นิพิฐพนธ์ นันทวงค์ และคณะ, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษดาภรณ์ แก้วสวนจิก และธวัชชัย จันทน์สม พบว่า บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เกี่ยวกับที่มาและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา มีปัญหาทางกฎหมายหลายประการ เช่น ปัญหาที่มาของสมาชิกวุฒิสภาแบบเลือกกันเอง เป็นต้น (กฤษดาภรณ์ แก้วสวนจิก และธวัชชัย จันทน์สม, 2567) และสอดคล้องกับงานวิจัยของของ นันทพร วงษ์เชษฐา พบว่า คสช. รัฐบาลอำนาจนิยมที่มุ่งจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองการแทรกแซงการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน และองค์กรอิสระ การบริหารประเทศอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ความจริง พบว่า เป็นการเมืองแบบผสมระหว่าง ประชาธิปไตยกับเผด็จการ เป็นระบบสลายอำนาจพรรคการเมือง ที่ไม่สะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชน และมีความ อยู่ดีธรรมแบบสองมาตรฐาน เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ และรักษาผลประโยชน์ รักษาอำนาจของกองทัพ (นันทพร วงษ์เชษฐา, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ พบว่า คำว่า “ประชาธิปไตยไทยนิยม” ซึ่งคง ไม่ต่างอะไรจากคำกล่าวขานในอดีตที่เรียกว่า ประชาธิปไตยแบบไทย ๆ หรือประชาธิปไตยจำแลงนั่นเองการเมืองของ ประเทศไทยจึงยังคงอยู่ในวังวนระหว่างเผด็จการกับประชาธิปไตย (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2562) และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ อรสา นิลสุวรรณ พบว่า การเรียกร้องประชาธิปไตยของกลุ่มคนรุ่นใหม่ มีการมองว่าสิทธิเสรีภาพของ ตนเองการแสดงความคิดเห็นการคิดต่างทำให้เกิดการแตกแยกนั้นแปลว่าประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ระบบเผด็จการ (อรสา นิลสุวรรณ, 2564) ในปัจจุบันกฎหมายที่ไม่ได้มีไว้รักษาเสรีภาพและสันติสุขแต่เป็นกฎหมายที่มีไว้รังแก ประชาชนนั้นแต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติ ขอบใจกลาง และคณะ หลักความเสมอภาคตามแนวคิด ประชาธิปไตยที่มีปรากฏอยู่ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา คือ ความเสมอภาคด้านศักดิ์ศรีแห่งความเป็น มนุษย์ ความเสมอภาคด้านสิทธิพลเมือง เป็นต้น (จิตติ ขอบใจกลาง และคณะ, 2567)

3. ผลการเปรียบเทียบความรู้ อำนาจ และความจริง ที่ปรากฏภายใต้การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ ในการ เคลื่อนไหวทางการเมือง ระหว่าง ปี 2550 - 2557 กับ 2558 - 2562 ความรู้ ปี 2550 - 2557 พบว่า เป็นประชาธิปไตย ผสมเผด็จการทหารอ่อน ๆ เป็นกลุ่มคนที่มีอายุมาก เคยมีอำนาจและบทบาททางการเมือง มีอุดมการณ์แบบสีเพื่อ แสดงจุดยืนและอุดมการณ์ทางการเมือง แตกต่าง ความรู้ ปี 2558 - 2562 พบว่า เป็นประชาธิปไตยผสมเผด็จ การทหารเข้มข้น เป็นกลุ่มคนที่มีอายุน้อยท้าทายอำนาจเผด็จการทหาร และแสดงเชิงสัญลักษณ์ใช้เรื่อนร่างแสดง ผ่านอารมณ์ แสดงจุดยืนในการต่อสู้กับอำนาจเผด็จการทหาร คือ การชู 3 นิ้ว ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การต่อต้าน เผด็จการแตกต่างจากคนเสื้อสี เพราะที่ผ่านมามีการต่อต้านเผด็จการกระจุยเพียงกลุ่มบางกลุ่ม แต่การรัฐประหาร 2557 การต่อต้านเป็นไปทุกลำดับชั้นอายุ เป็นการตื่นตัวของคนรุ่นใหม่ เช่น เด็กนักเรียน เยาวชน นิสิตนักศึกษา เป็นต้น ประกอบกับการสื่อสารทางออนไลน์ ทำให้เผด็จการทหารควบคุมอย่างเข้มข้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ อภิมุข สดมพฤกษ์ พบว่า กลไกภายในของรัฐถูกควบคุมโดยระบอบเผด็จการทหารทำให้ประชาธิปไตยไม่ สามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมได้ (อภิมุข สดมพฤกษ์, 2567) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระณัฐวุฒิ พันทะลี และคณะ พบว่า การปกครองที่คนรุ่นเก่าและเป็นประชาธิปไตยที่เคลื่อนด้วยกลไกอายุของเผด็จการ

ทำให้คนรุ่นใหม่ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง ตั้งแต่การรวมตัวชุมนุมนี้ เป็นต้น อำนาจ ปี 2550 - 2557 พบว่าเป็นอำนาจทหารผ่านรัฐธรรมนูญ 2550 ถ่วงดุลอำนาจทางการเมือง มีกลไกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ และอยู่เบื้องหลังอำนาจกลุ่มอุดมการณ์คนเสื้อเหลือง แตกต่าง กลุ่มอุดมการณ์คนเสื้อแดงที่เป็นจุดเริ่มต้นเรียกร้องประชาธิปไตยและทักษิณมีอิทธิพลอยู่เบื้องหลังอำนาจ และปี 2558 - 2562 พบว่าเป็นอำนาจทหารผ่านรัฐธรรมนูญ 2560 สืบทอดอำนาจทางการเมือง มีกลไก ส.ว. 250 คน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มอุดมการณ์คนเสื้อแดงเห็นว่า ระบอบประชาธิปไตย สามารถใช้สิทธิผ่านการเลือกตั้งเลือกพรรคการเมืองที่นโยบายกินได้ และผู้นำที่เขาต้องการมาเป็นนายกฯ จึงมีการเรียกร้อง ประชาธิปไตย จนเกิดความขัดแย้งมาโดยตลอด (พระณัฐวุฒิ พันทะลี และคณะ, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สินธุ์ชัย ศุภเสพย์ พบว่า ความปรารถนาของกลุ่มคนเสื้อแดงในมีเจตนานโยบายประชานิยมของ “ระบอบ - ทักษิณ” (สินธุ์ชัย ศุภเสพย์, 2562) และสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ ห่อแก้ว พบว่า ภายหลังจากการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 ได้ก่อให้เกิดกลุ่มขบวนการโต้กลับของกลุ่มคนเสื้อแดงที่ยังคงให้การสนับสนุนระบอบทักษิณ ความจริง ปี 2550 - 2557 พบว่าเป็นการเมืองแบบเผด็จการอ่อน ๆ มีการเลือกตั้งตามครรลองประชาธิปไตย สร้างปัญหาน้อย แตกต่าง ปี 2558 - 2562 พบว่าเป็นการเมืองแบบเผด็จการเข้มข้น มีการเลือกตั้งตามครรลองเผด็จการทหาร สร้างปัญหาหนัก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์โลกที่ใช้ประชาธิปไตยนิยม มีการเลือกตั้งและอาศัยกลไกแบบประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการอยู่ในอำนาจ โดยไม่ให้ประชาชนหวาดกลัวทหาร (ยุทธศาสตร์ ห่อแก้ว, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อตินันท์ พรหมพันธุ์ใจ พบว่า ระบอบประชาธิปไตยแบบไทย ๆ เป็นการสถาปนาเผด็จการอำนาจนิยมทั้งในรัฐธรรมนูญและค่านิยมของสังคมเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง (อตินันท์ พรหมพันธุ์ใจ, 2562) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธศาสตร์ ห่อแก้ว พบว่าการขับเคลื่อนการเมืองภาคประชาชนของกลุ่มอุดมการณ์ต่างสีเสื้อทั้งสองกลุ่ม เป็นการต่อสู้ทางการเมืองที่มีจุดมุ่งหมายปกป้องผลประโยชน์เชิงชนชั้นเป็นเดิมพันตามมุมมองประชาธิปไตยที่พวกเขาเชื่อถือจากการเสพข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสารสนเทศตามกลยุทธ์ของแกนนำ (ยุทธศาสตร์ ห่อแก้ว, 2565) และสอดคล้องกับแนวคิดของ วัชรพล พุทธิรักษา กล่าวว่า เป็นการสร้างความเป็นเอกภาพระหว่างผู้ครองอำนาจนำกับผู้ถูกนำให้เกิดขึ้นโดยที่ความรู้สึก (Feelings) ของประชาชนผู้ถูกนำ/ถูกปกครองนั้น ถูกครอบครองความคิดโดยสมบูรณ์ตามความต้องการของชนชั้น หรือกลุ่มผู้ดำเนินการสร้างภาวะครองอำนาจนำ (วัชรพล พุทธิรักษา, 2549)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเปรียบเทียบความรู้ อำนาจ และความจริงที่ปรากฏภายใต้การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองระหว่างปี พ.ศ. 2550 - 2557 กับ พ.ศ. 2558 - 2562 พบว่า แม้ว่าการวิจัยเชิงคุณภาพจะสามารถวิเคราะห์และตีความปรากฏการณ์ได้อย่างลึกซึ้งในระดับหนึ่ง แต่ยังมีข้อจำกัดในการอธิบายและยืนยันความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง “ความรู้ อำนาจ และความจริง” อย่างรอบด้าน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการวิจัยที่มีความยืดหยุ่น ครอบคลุม และตอบโต้ความซับซ้อนของสถานการณ์การเมืองร่วมสมัยให้มากยิ่งขึ้น ผลการศึกษาในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์มิได้เป็นเพียงการแสดงออกทางการเมืองเท่านั้น หากยังเป็นกระบวนการผลิตซ้ำความรู้ การสร้างและสืบทอดอำนาจ ตลอดจนการนิยาม “ความจริง” ตามแนวคิด

ทางการเมืองของแต่ละกลุ่ม การเข้าใจความสัมพันธ์สามประการนี้จำเป็นต้องอาศัยวิธีวิทยาที่สามารถมองเห็นพลวัต (Dynamics) ของอำนาจทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในแต่ละช่วงเวลา ในภาพรวม งานวิจัยนี้ยืนยันว่าสัญลักษณ์ทางการเมืองมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดขอบเขตการรับรู้ การสร้างความเป็นหมู่คณะ และการปลุกกระตือรือร้นเคลื่อนไหว แต่การตีความสัญลักษณ์อย่างไม่มีวิจารณญาณอาจนำไปสู่การหลงเชื่อในวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นโดยอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ดังนั้น การวิจัยในอนาคตควรให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Analysis) และการตั้งคำถามต่อแหล่งที่มาของความรู้ที่ปรากฏ การวิจัยในอนาคตควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาแนวทางวิธีการศึกษาที่ผสมผสานทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed-Methods Research) เพื่อเพิ่มความแม่นยำและความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์ อีกทั้งควรมีการขยายกลุ่มตัวอย่างและพื้นที่ศึกษา รวมถึงการปรับกรอบแนวคิดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมการเมืองไทยและบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- กฤษดาภรณ์ แก้วสวนจิก และธวัชชัย จันท์สม. (2567). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับที่มาและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 4(1), 145-172.
- จิตติ ขอบใจกลาง และคณะ. (2567). การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานตามนโยบายจีนลงใต้ในประเทศเวียดนาม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 5(1), 115-128.
- ชฎาภรณ์ สิงห์แก้ว. (2564). บทบาทภาครัฐในการป้องกันอาชญากรรมไซเบอร์เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 18(1), 9-10.
- ชนะศึก วิเศษชัย. (2562). การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนผ่านการอนุรักษ์วัฒนธรรม: กรณีศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งผ่านการอนุรักษ์วัฒนธรรมมอญในจังหวัดลพบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2565). เกิดอะไรใน “14 ตุลา” ก่อนมาสู่ชัยชนะสำคัญของประชาชนลูกฮึดต้าน “คณาธิปไตย”. เรียกใช้เมื่อ 19 พฤษภาคม 2566 จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_40175
- จิตติพงษ์ มีทอง. (2559). การปฏิวัติฝรั่งเศส ค.ศ. 1848 กับหนทางการสร้างประชาธิปไตยใหม่ในสมัยสาธารณรัฐที่สองของประเทศ. วารสารยุโรปศึกษา, 24(1), 1-18.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2562). วัฒนธรรมทางการเมือง: แนวคิดสู่การพัฒนาสังคมไทย. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 6(2), 15-26.
- นันทพร วงษ์เชษฐา. (2565). ความหมายทางการเมืองในเฟซบุ๊ก เพจไข่แมว x. เรียกใช้เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:271655
- นิพัทธ์พนธ์ นันทะวงศ์ และคณะ. (2562). รูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรในสถานศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน. วารสารครุศาสตร์ ราชภัฏเชียงใหม่, 5(1), 1-15.
- นิยม รัฐอมฤต และอุดม รัฐอมฤต. (2562). องค์การอิสระกับการสร้างความสมดุลในระบบการเมืององค์กรอิสระกับการสร้างความสมดุลในระบบการเมือง. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 17(2), 21-40.

- พชรพล ตังวงศ์วนิชย์ และคณะ. (2564). การศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มนักเรียนเลว ในยุครัฐบาลประยุทธ์ จันทร์โอชา. ใน การประชุมวิชาการการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคม (CSD สัมพันธ์) ระดับชาติ ครั้งที่ 20. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พชรวัฒน์ เส้นทอง. (2562). อุดมการณ์ทางการเมือง: อุดมการณ์ทางการเมืองไทย. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 13(3), 230-248.
- พระณัฐภูมิ พันทะลี และคณะ. (2565). ความเหลื่อมล้ำทางสังคมไทยในยุคชีวิตวิถีใหม่. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 5(2), 185-209.
- ยุทธศาสตร์ หน่อแก้ว. (2565). รูปแบบการปกครองของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนในตะวันออกกลาง: กรณีศึกษาเขตปกครองตนเองโรจาวา (ซีเรียเหนือ). วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 9(2), 38-66.
- วัชรพล พุทธิรักษา. (2549). รัฐบาลทักษิณกับความพยายามสร้างภาวะการณ์ครองอำนาจนำ. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันวิจิต บุญโปร่ง และธีรพงษ์ บัวหล้า. (2564). การเปลี่ยนแปลงบทบาททางการเมืองของกองทัพไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2535 - 2563. วารสารการบริหารปกครอง มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 10(1), 1-40.
- สินธุ์ชัย ศุกรเสพย์. (2562). จักรกลความปรารถนาของกลุ่มคนเสื้อแดง: การเชื่อมต่อความหมายทางการเมืองกับ กรณี “ระบอบ-ทักษิณ”. วารสารการเมืองการปกครอง, 9(3), 24-54.
- อดิรัตน์ พรหมพันธ์ใจ. (2562). ระบอบประชาธิปไตยแบบไทย ๆ (2549 - 2560) ในรัฐธรรมนูญหลังสมัย ทักษิณ ชินวัตร. วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, 49(1), 1-20.
- อภิมุข สดมพฤกษ์. (2567). ประชาธิปไตยและกลไกทางการเมืองในประเทศกัมพูชา. วารสารพัฒน์นวมรุง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 47(1), 46-67.
- อรสา นิลสุวรรณ. (2564). คนรุ่นใหม่กับการต่อต้านเผด็จการและปฏิบัติการอารยะขัดขืนในมิติการเรียกร้อง ประชาธิปไตย. วารสารรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 1(1), 1-15.
- ILOW. (2561). สรุปสถานการณ์ปี 2560: ปีที่ 4 ของคสช.เราอยากพาสังคมไทยไปทางไหน? เรียกใช้เมื่อ 24 มกราคม 2566 จาก <https://www.ilaw.or.th/articles/35033>
- Cooper, W. J. & McCardell, J. M. (1995). The American South: A history. (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Edelman, M. (1964). The symbolic uses of politics. Champagne: University of Illinois Press.
- Evans, R. J. W. (2000). The Revolutions in Europe. 1848 - 1849: From Reform to Reaction. Oxford: Oxford University Press.
- Geertz, C. (1973). The interpretation of cultures: Selected essays. New York: Basic Books.
- Habermas, J. (1989). The structural transformation of the public sphere: An inquiry into a category of bourgeois society. Cambridge: MIT Press.
- Tarrow, S. (1998). Power in movement: Social movements and contentious politics. (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.